UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

82 Præsul pauperibus dabis: & lapsos reparabis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

ne deſpiceris, qui niſi juſſioni tuæ paruerit, eum ſacro ordine volumus eſſe privatum.

C. XXX. ¶ *Venundentur ab Epiſcopo, quæ appetunt conſortia clericorum illicita.*

Item ex concilio Toletano IV. *cap. 42.*

QVidam *a* clerici legitimum non habentes conjugium, extranearum mulierum, vel ancillarum ſuarum interdicta ſibi conſortia appetunt. Ideo, quæ conjunctæ taliter cum clericis ſunt, ab Epiſcopo auferantur, & venundentur, illis pro tempore relegatis ad pœnitentiam, quos ſua libidine infecerunt.

C. XXXI. ¶ *Non habitent fœminæ cum clericis, niſi quas neceſſitudo excuſat.*

Item Syricius Papa *Himerio Epiſcopo, epiſt. 1. c. 12.*

FOeminas *b* non alias eſſe patimur in domibus clericorum, niſi eas tantùm, quas propter ſolas neceſſitudinum cauſas habitare cum iiſdem ſynodus Nicæna permiſit.

C. XXXII. ¶ *Niſi majorum juſſione ad fœminarum domicilia clerici non accedant.*

Item ex concilio Africano, *c. 6.*

CLerici *c* vel continentes ad viduas, vel virgines, niſi ex juſſu, vel permiſſu Epiſcoporum, aut preſbyterorum non accedant. Et hoc non ſoli faciant, ſed cum conclericis, vel cum quibus Epiſcopus, aut presbyter juſſerit. Nec ipſi Epiſcopi & presbyteri ſoli habeant acceſſum ad hujuſmodi fœminas, ſed ubi aut clerici præſentes ſunt, aut graves aliqui Chriſtiani.

C. XXXIII. ¶ *Epiſcopi provideant, ne occaſione temporalium, clericorum familiaritatibus virgines ſocientur.*

Item ex concilio Carthaginenſi IV. *cap. 102.*

AD *d* reatum Epiſcopi pertinet, vel presbyteri, qui parochiæ præeſt, ſi ſuſtentandæ vitæ præſentis cauſa adoleſcentiores viduæ, vel ſanctimoniales clericorum familiaritatibus ſubjiciantur.

C. XXXIV. ¶ *De eodem.*

Item ex eodem, *cap. 103.*

VIduæ *e*, quæ ſtipendio eccleſiæ ſuſtentantur, tam aſſiduæ in Dei opere eſſe debent, & meritis, & orationibus ſuis eccleſiam adjuvent.

DISTINCTIO LXXXII.

1 ps GEneraliter etiam pauperibus, & iis, qui ſuis manibus laborare non poſſunt; Epiſcopus neceſſaria provideat.

C. I. ¶ *De eodem.*

Unde in concilio Aurelianenſi I. *c. 18. legitur.*

EPiſcopus pauperibus, vel infirmis, qui, debilitate faciente, non poſſunt ſuis manibus laborare, victum & veſtitum (in quantum *f* ſibi poſſibile fuerit) largiatur.

C. II. ¶ *Qui voluptatem officio præpoſuerit, modis omnibus ſubmoveatur.*

Item Innocentius *Exuperio Toloſano Epiſcopo, epiſt. 3. cap. 1.*

2 ps PRopoſuiſti *g*, quid de his obſervari debeat, quos in diaconii miniſterio, aut in officio presbyterii poſitos, incontinentes eſſe, aut fuiſſe, generati filii prodiderunt. De his & divinarum legum manifeſta eſt diſciplina, & beatæ recordationis viri Syricii Epiſcopi monita evidentia commearunt, ut incontinentes, in officiis talibus poſiti, omni eccleſiaſtico honore privarentur, nec admittantur ad tale miniſterium, quod ſola conti-

a *Anſ. l. 7. c. 148. Polyc. l. 4. tit. 39.* b *Poly. l. 4. tit. 31. Burc. l. 2. c. 110. Ivo p. 6. c. 52. & 187. Anſ. l. 7. c. 149. c. 3.* c *Concil. Carthag. III. c. 25. Anſ. l. 7. c. 151.* d *Polyc. l. 4. tit. 37. Burch. l. 8. c. 55. Ivo par. 7. c. 73.* e *Polyc. ibid. Ivo par. 8. cap. 327.* f *al. poſſibilitas habuerit.] orig.* g *Ivo p. 6. c. 57. Pann. l. 3. c. 137. Anſ. l. 8. c. 8. Polyc. l. 4. tit. 31. J. cap. ſeq.*

nentia oportet impleri. Eſt enim vetus admodum ſacra
legis auctoritas, jam inde ab initio cuſtodita, quod in
templo, anno vicis * ſuæ habitare præcepti ſunt ſacerdo-
tes, ut ſervientes ſacris oblationibus, puros *a* & ab o-
mni labe purgatos ſibi vindicent divina miniſteria, neq;
eos ad ſacra *b* officia fas ſit admitti, qui exercent vel cum
uxore carnale conſortium, quia ſcriptum eſt [Sancti
eſtote, quia & ego ſanctus ſum, dominus Deus veſter.]
Quibus utique propter ſobolis ſucceſſionem, uxoris uſus
fuerat relaxatus: quia ex *d* alia tribu, & præterquam ex
ſemine Aaron, ad ſacerdotium nullus fuerat præceptus
accedere. Quo *e* magis hi ſacerdotes, vel levitæ pudi-
citiam ex die ordinationis ſuæ ſervare debent, quibus
vel ſacerdotium, vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt,
nec præterit dies, qua vel à ſacrificiis divinis, vel bapti-
matis *f* officio vacent. Nam ſi B. Paulus *g* Apoſtolus ad
Corinthios ſcribit, dicens: abſtinete vos ad tempus, ut
vacetis orationi, & hoc utique laicis præcepit, multò ma-
gis ſacerdotes, quibus & orandi & ſacrificandi juge of-
ficium eſt, ſemper debebunt ab hujuſmodi conſortio ab-
ſtinere: qui *h*, ſi contaminatus fuerit carnali concupi-
ſcentia 1, quo pudore vel ſacrificare uſurpabit, aut qua
conſcientia, quóve merito exaudiri ſe credit, cùm di-
ctum *i* ſit. [Omnia munda mundis, coinquinatis autem,
& infidelibus nihil mundum?] Sed fortaſſe hoc licere
credit, quia ſcriptum *k* eſt [unius uxoris virum.] Non
dixit hoc 2, ut permaneret in concupiſcentia genera-
di, ſed propter incontinentiam futuram. Neque enim
integros corpore non admiſit, qui ait *l* [vellem autem
omnes ſic eſſe, ſicut & ego.] Quod & apertius declarat
dicens *m*: [qui autem in carne ſunt, Deo placere non
poſſunt. Vos autem jam non eſtis in carne: ſed in ſpiri-
tu.] Et [habentem *n* filios,] non generantem dixit.
Sed ea planè diſpar, & diverſa ſententia eſt. Nam ſi ad
aliquos forma illa eccleſiaſticæ vitæ pariter & diſcipli-
næ, quæ ab Epiſcopo Syricio ad provincias commeavit,
non probatur *o* perveniſſe, his ignorantibus *p* ve-
non negabitur: ita ut de cætero penitus incipiant ab-
nere: & ita gradus ſuos, in quibus inventi fuerint, reti-
tent, ut eis non liceat ad potiora conſcendere: quibus
in beneficio eſſe debet, quòd hunc ipſum locum, quem
retinent, non amittunt. ¶ Si qui autem ſciſſe formam
vivendi miſſam à Syricio deteguntur *q*, neque ſtatim
cupiditates libidinis abjeciſſe, illi ſunt modis omnibus
ſubmovendi: quia poſt admonitionem cognitam, præpo-
nendam arbitrati ſunt voluptatem.

1 ¶ Concupiſcentia] *Emendatus, & locupletatus eſt hic locus ex ipſa epiſtola Innocentii, quemadmodum & multa alia in hoc capite, ubi per gloſſam licuit. In epiſtola autem ipſa, quæ refertur in concilio Teleptenſi (ita enim pro Toleſ... videtur) ſic legitur.* Quid faciet? excuſabit? quo pudore? qua mente uſurpabit? qua conſcientia, quo merito hic exaudiri ſe credit.

2 ¶ Non dixit hoc] *In originali ſic legitur:* non ad permanentem in concupiſcentia generandi hoc dixit.

C. III. ¶ *De eodem.*

Item Syricius Papa *ad Himerium Taraconenſem Epiſcopum, epiſt. 1. cap. 7.*

PLurimos *r* ſacerdotes Chriſti, atque levitas, poſt lon-
ga conſecrationis ſuæ tempora, tam de conjugibus
propriis, quàm etiam de turpi coitu ſobolem didicimus
procreaſſe, & crimen ſuum hac præſcriptione defen-
re, quia in veteri Teſtamento ſacerdotibus ac miniſtris
generandi facultas legitur attributa. Dicat mihi nunc

* *Luca 1. 1. Paralip. 24.* a *al. puri & purgati.* b ... *ſacrificia. ſupr. diſt. 31. c. 601.* c *Levit. 1. & 20.* d *Num.* ... e *Quanto.] orig.* f *al. orationis.* g *1. Cor. 2.* h ... *quia.* i *Tit. 1.* k *1. Tim. 3.* l *1. Cor. 7.* m *Rom.* ... n *1. Tim. 3.* o *probabitur.] orig.* p *al. ignoratione.* q ... *deteguntur.* r *Ivo p. 6. c. 50. Polyc. l. 4. tit. 31.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quiſquis ille eſt ſectator libidinum, præceptorque vitiorum, ſi æſtimat, quòd in lege Moyſis paſſim ſacris ordinibus à Deo noſtro laxata ſunt fræna luxuriæ, cur eos, quibus committebantur ſancta ſanctorum, præmonet, dicens *a* [Sancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum dominus Deus veſter?] Cur etiam procul à ſuis domibus, anno vicis *b* ſuæ, in templo habitare juſſi ſunt ſacerdotes? Hac videlicet ratione, ne vel cum uxoribus poſſint carnale exercere commercium, ut conſcientiæ integritate fulgentes, acceptabile Deo munus offerrent. Quibus etiam expleto deſervitionis ſuæ tempore, uxorius uſus ſolius ſucceſſionis cauſa fuerat relaxatus: quia non ex alia, niſi ex tribu Levi, quiſquam ad Dei miniſterium fuerat præceptus admitti.

C. IV. ❡ *De eodem.*

Idem *paulò inferiùs.*

QVia *c* aliquanti, de quibus loquimur, ut tua ſanctitas retulit, ignorantia *d* ſe lapſos eſſe deflent; his hac conditione miſericordiam dicimus non negandam, ut ſine ullo honoris augmento, in hoc, quo dejecti ſunt, quamdiu vixerint, officio perſeverent: ſi tamen poſthac continentes ſe ſtuduerint exhibere. Hi verò, qui illiciti privilegii excuſatione nituntur, & ſibi aſſerunt veteri hoc lege conceſſum, noverint ſe ab omni eccleſiaſtico honore, quo indignè uſi ſunt, Apoſtolicæ ſedis auctoritate dejectos: nec unquam poſſe veneranda attrectare myſteria, quibus ſe ipſi, dum obſcœnis cupiditatibus inhiant privaverunt. Et quia exempla præſentia cavere nos præmonent in futurum, ſi quilibet Epiſcopus, presbyter, atque diaconus (quod non optamus) deinceps fuerit talis inventus, jam nunc ſibi omnem per nos indulgentiæ aditum intelligat obſeratum, quia ferro neceſſe eſt, ut abſcindantur *e* vulnera, quæ fomentorum non ſenſerint medicinam.

❡. Caput hoc in aliquot manuſcriptis Gratiani exemplaribus conjunctum eſt ſuperiori.

3 pars. ❡ *Qui autem propter peccata jubentur deponi, poſt condignam pœnitentiam in ſuo ordine potuerunt reparari.*

C. V. ❡ *Quæ pœnitentia ſit imponenda ſacerdoti, qui de fornicatione convictus fuerit.*

Unde in concilio Hybernenſi 1.

PResbyter *f*, ſi fornicationem fecerit, quanquam ſecundum canones Apoſtolorum debeat deponi, tamen juxta auctoritatem B. Papæ Sylveſtri, ſi in vitio non perduraverit, ſed ſua ſponte confeſſus adjecit, ut reſurgat, decem annis in hunc mundum pœniteat: tribus quidem menſibus privato loco à cæteris remotus pane & aqua à veſpera in veſperam utatur, tantùm autem diebus Dominicis, & præcipuis feſtis modico vino, & piſciculis, atque leguminibus recreetur ſine carne & ſanguine, ovis & caſeo 2: ſacco indutus humi adhæreat, die ac nocte jugiter miſericordiam Dei omnipotentis imploret: finitis tribus menſibus continuis exeat: tamen in publicum non procedat, ne grex fidelis in eo ſcandalum patiatur. Nec enim *g* debet ſacerdos publicè pœnitere, ſicut laicus. Poſtea aliquantiſper reſumptis viribus, unum annum & dimidium in pane & aqua expleat, exceptis Dominicis, & præcipuis feſtis, in quibus vino & ſanguine *h*, ovis & caſeo juxta canonicam menſuram uti poterit. Finito primo anno & dimidio, corporis & ſanguinis Domini, ne indureſcat, particeps fiat, & ad pacem veniat, pſalmos cum fratribus in choro ultimus canat, ad cornu altaris non accedat, juxta beati Clementis *i* vocem, minora gerat officia. Deinde verò uſque ad impletionem ſeptimi anni, omni quidem tempore, exceptis paſchalibus diebus, tres legitimas ferias in unaquaque hebdomada in pane & aqua jejunet. Expleto ſeptimi anni circulo, ſi ſui confratres, apud quos pœnituit, ejus condignam pœnitentiam conlaudaverint, Epiſcopus in priſtinum honorem, juxta B. Calixti Papæ *a* auctoritatem, eum revocare poterit. Sanè ſciendum eſt, quòd ſecundùm feriam unum pſalterium canendo, aut unum denarium pauperibus dando (ſi opus *b* eſt) redimere poterit. Finitis autem ſeptem annis, deinde uſque ad finem decimi anni ſextam feriam (nulla interveniente redemptione) obſervet in pane & aqua. Eadem quoque pœnitentia erit ſacerdoti de omnibus aliis peccatis & criminibus, quæ eum in depoſitionem inducunt. Neque hoc cuilibet videatur onerosum, ſi ſacerdos poſt lapſum dignè, ut ſupra dictum eſt, pœnitens, ad priſtinos redeat honores.

1 ¶ Hybernenſi] *Caput hoc citabatur ex concilio Gangrenſi, in quo non legitur. Emendatum eſt ex Polycarpo, & alio libro manuſcripto pervetuſto, in quo libro ſunt multi canones pœnitentiales, & hic refertur ex Theodoro Archiepiſcopo Hybernenſi.*

2 ¶ Et caſeo] *In vulgatis ſequebatur,* utatur: *quæ vox ſublata eſt auctoritate omnium ferè exemplarium Gratiani manuſcriptorum, & Polycarpi, & libri manuſcripti in ſuperiore notatione indicati.*

a *Levit.20.* b *Luc.1.* c *Poly.ibid. Ivo p. 6. cap. 50. §. quia.* d *ignoranter.] orig.* e *excidantur.] orig.* f *Poly.4.tit.39.Can.Apoſt.25.* g *al.etiam.* h *al.ſanguine.* i *Epiſt.2.*

DISTINCTIO LXXXIII.

1 ps PRovidendum c *quoque eſt, ne is qui ad ordinandum eligitur, etſi à proprio vitio videatur alienus, conſentiendo alienis inquinetur. Ut enim Symmachus Papa ait, non eſt grandis differentia, an lethum inferas, an admittas. Mortem enim languentibus probatur infligere, qui hanc, cùm poſſit, non excludit.*

C. I. ❡ *Suſpendatur Epiſcopus ab officio, clericorum ſuorum fornicationi conſentiens.*

Hinc Gregorius VII. *ait in Reg. lib. 6. c. 12. Romanæ ſynodi, celebrata Anno Domini 1080. al. 1078.*

SI *d* quis Epiſcopus fornicationem presbyterorum, diaconorum, ſubdiaconorum 1, vel crimen inceſtus in ſua parochia, pretio interveniente vel precibus conſenſerit, vel commiſſum, ſibique compertum auctoritate officii ſui non impugaverit, ab officio ſuſpendatur.

1 ¶ Subdiaconorum] *Additum hoc eſt ex originali, & Anſelmo, quemadmodum & paulò poſt, verba illa,* ſibique compertum. *Notum autem eſt à tempore Gregorii I. ſubdiaconos eadem lege continentiæ, qua presbyteros, adſtrictos fuiſſe.*

C. II. ❡ *Maximè eccleſiam lædit, qui ſub nomine ſanctitatis delinquit.*

Item Gregorius *prima parte paſtoralis, c. 2.*

NEmo *e* quippe in eccleſia nocet amplius, quam qui perversè agens nomen vel ordinem ſanctitatis habet. Delinquentem namque hunc nemo redarguere præſumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator hortatur. Epiſcopus 1 itaque, qui talium crimina non corrigit, magis dicendus eſt canis impudicus, quàm Epiſcopus.

1 ¶ Epiſcopus] *Hæc non ſunt ibi apud B. Gregorium. Similia citantur* ❡*. 2. q. 7. c. qui nec regiminis, ex Auguſtino (cui etiam reliqua hujus capitis antea tribuebantur) & ex eodem à Burchardo, & Ivone citantur. Cæterùm iidem collectores, Burchardus quidem l. 1. c. 13. Ivo autem p. 5. c. 6. 7. referunt aliqua ex Origine, quæ cum his aliquantulum conveniunt.*

a *Epiſt. 2.* b *operarius.] Polyc.* c *In libello Ennodii.* d *Anſelm. lib. 6. cap. 177.* e *Polyc. lib. 4. tit. 31. Burc. lib. 1. c. 209. Ivo p. 5. c. 323. Burch. lib. 1. c. 203. Ivo par. 5. cap. 312. ex Gregorio.*